

17.9.2019

Oikeusministeriö

OM:n lausuntopyyntö 5.7.2019, VN/268/2018

**RIKOSSEURAAMUSLAITOKSEN JA POLIISIN YHTEISTYÖ (OIKEUSMINISTERIÖN MIETINTÖJÄ
JA LAUSUNTOJA, 2019:36)**

Oikeusministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa edellä mainitusta työryhmän mietinnöstä. Valtiovarainministeriö toteaa lausuntonaan seuraavan.

Työryhmän mietinnössä ehdotetaan säännösmuutoksia Rikosseuraamuslaitoksen ja poliisin välisen tietojenvaihdon ja muun yhteistyön järjestämiseksi erityisesti vankeusaikaisen rikollisuuden estämisessä ja laitosturvallisuuden ylläpitämisessä. Mietintöön sisältyvät ehdotukset vankeuslain (767/2005), tutkintavankeuslain (768/2005), henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain (1069/2015) ja poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annetun lain (687/2009) muuttamisesta.

Valtiovarainministeriö pitää esitettyjä muutoksia kannatettavina. Niiden tarkoituksena on täsmentää ja selkiyttää Rikosseuraamuslaitoksen tehtäviä ja toimivaltuuksia ja siten edesauttaa viranomaisten välistä yhteistyötä. Muutoksilla mahdollistettaisiin myös Rikosseuraamuslaitoksen tehokas yhteistoiminta poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen kanssa rikosten estämiseksi. Muutoksilla parannettaisiin osaltaan mahdollisuuksia vaikuttaa viranomaisyhteistyöllä rikosten estämiseen, vankilaturvallisuuteen sekä yleisemmin yhteiskunnan turvallisuuteen.

Valtiovarainministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota eräisiin ehdotusten yksityiskohtiin.

Henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain 26 §:ään (*Tietojen luovuttaminen turvallisuustietorekisteristä*) ehdotetaan uutta 2 momenttia, jota on mietinnössä perusteltu seuraavasti: *”pykälää muutettaisiin siten, että turvallisuustietorekisteriä koskevat tiedot voitaisiin antaa pykälässä mainituille viranomaisille teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti. Esitutkintaviranomaisille tulisi antaa tekninen käyttöyhteys Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuustietorekisteritietoihin näiden viranomaisten toimivalta, tehtävät ja turvallisuustietorekisterin tietosisältö huomioiden.”*

Kyseisen momentin ja sen perusteluiden välillä jää epäselväksi se, onko tarkoitus antaa käyttöyhteys turvallisuustietorekisterin tietoihin vai luovuttaa kyseisiä tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla. Pykälässä kerrotaan tietojen luovuttamisesta käyttöyhteyden avulla ja perusteluissa käyttöyhteyden antamisesta, jotka ovat eri asioita. Lisäksi perusteluissa mainitaan teknisen käyttöyhteyden antamisesta nimenomaisesti esitutkintaviranomaisille, mutta pykälässä on kerrottu henkilötietojen luovuttamisesta poliisille, pääesikunnalle, Tullille ja rajavartiolaitokselle. Pykälässä ei mainita esitutkintaviranomaisista mitään.

Pykälän 1 momentissa on määritelty, että vain ne tiedot voidaan luovuttaa, jotka ovat välttämättömiä turvallisuustietorekisterin mukaisiin käyttötarkoituksiin. Eri rekistereissä olevilla tiedoilla voi olla eri käyttötarkoitus ja harkittavaksi jää, pitäisikö voimassa olevaa 1 momenttia tarkastella vielä verrattuna EU:n tietosuoja-asetuksen mukaisen käyttötarkoitussidonnaisuus-periaatteeseen.

Pykälässä on viitattu viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki). Valtiovarainministeriö toteaa, että julkisuuslain 29 pykälän 3 momentin mukaan ”viranomaisen voi avata toiselle viranomaiselle teknisen käyttöyhteyden henkilörekiesterinsä sellaisiin tietoihin, jotka toisen viranomaisen on laissa erikseen säädetyn velvollisuuden mukaan otettava päätöksenteossa huomioon. Jos henkilötiedot on säädetty salassa pidettäväksi, käyttöyhteyden avulla saa hakea tietoja vain henkilöistä, jotka ovat antaneet siihen suostumuksensa, jollei salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta erikseen nimenomaisesti säädetä toisin”.

Valtiovarainministeriö kiinnittää pykäläehdotuksen osalta huomiota julkisuuslain mukaisiin vaatimuksiin käyttöyhteyden saamisesta vain niihin tietoihin, jotka tarvitaan laissa säädettyä päätöksentekoa varten ja vaatimukseen henkilön antamasta suostumuksesta. Näitä julkisuuslain edellyttämiä seikkoja ei ole pykäläehdotuksen perusteluissa analysoitu. Ministeriö pitää lisäksi hyödyllisenä tarkastella asian jatkovalmistelussa myös sitä, mitä käyttöyhteyden avaaminen kaiken kaikkiaan edellyttää. Näitä seikkoja ovat esimerkiksi luovutusten laillisuuden varmistaminen (salassapitovaatimukset, suojaamis- ja huolellisuusvelvoite, tietojen välttämättömyysvaatimus, virheettömyysvaatimus, eheysvaatimus, jne). Luovutuksista ja vastaanotoista tulee muun ohella jäädä asianmukaiset lähetysmerkinnät ja lokitiedot. Järjestelmän tulee lisäksi varmistaa, että tietojen lähettäjä ja vastaanottaja ovat oikeita (osapuolten tunnistaminen), ja ettei muiden kuin kulloinkin suostumuksensa antaneen henkilön tietoja voida katsella eikä käyttää. Tietoturvan ja tietojen suojaamisen vaatimukset on huomioitava erityisesti, kun kysymyksessä ovat arkaluonteiset ja salassa pidettävät tiedot.

Valtiovarainministeriö toteaa, että ehdotusten mukaisten muutosten kustannukset arvioidaan mietinnössä vankien ja tutkintavankien maksuliikenteen poikkeamien havainnoinnin mahdollistavan automatisoidun järjestelmän

kustannuksina korkeintaan viideksikymmeneksituhanneksi euroksi. Mietinnössä todetaan, että siinä ehdotetut muutokset voidaan toteuttaa Rikosseuraamuslaitokselle valtiontalouden kehyspäätöksissä ja valtion talousarvioissa osoitettujen määrärahojen puitteissa.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Sami Yläoutinen

TIEDOKSI VM/JulkiCT, VO, BO (Majanen, Inha, Taskinen)